

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre	10 1/2 — kr.
Félévre	5 " — "
Negyedévre	3 " 50 "
Egy hónapra	1 " — "
Egyes szám ára 4 kr.	

Felelős szerkesztő: **KOHÁNYI GYULA.**
Főmunkatárs: **ITJ. MÓRÍCZ PÁL.**
Kiadók: **HOFFMANN és TÁRSA.**

Hirdetési díj:
Négy hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű a többeszi-
rdetések alku szerint jutányos áron vetetnek fel. Bélyeg-díjmin-
den külön beiktatásért 30 kr.

Nemzeti ünnepek.

Debreczen, április 5.

A magyar nemzeti kegyeletnek ünnepei vannak, tegnap kettő folyt le, holnap következik a harmadik. Tegnap leplezték le a Hymnusz költőjének emlékszobrát Nagy, Károly városában s tegnap állítottak emléket a Tapió-Bicske alatt 1849-ben elesett hősöknek, holnap pedig szomszédunkban, Hadházon leplezik le Földi Jánosnak, Csokonai barátjának, a magyar irodalom ujjászületése egyik előharcosának emlékoszlopát. Az elsőről a tudósítás lapunk más helyén foglaltatik, az utolsónak pedig még az ünnep kezdete előtt meggyújtjuk az emlékezés fákláját.

E sorokban nem is akarunk külön foglalkozni az ünnepelt nagyokkal csak is az alkalom során néhány tapasztalatot kívánunk a jelen nemzedék emlékébe bevésni.

Hatvan éve immár, hogy Kőlcsey Ferencz a csekei sirbolt mélyén a Jussa örök álmát s negyvennyolc esztendeje volt tegnap, hogy a tapió-bicskei hősök pirosló vére kiomlott, vajjon elég-e ez az idő arra, hogy nagyjainkat teljesen elfeledjük?

Nem, és ezerszer nem! kiáltja lelünk egész bensőségél, s a másik pillanatban lehanyatlik felemelt karunk: és mégis úgy van!

Mert ime, nézzünk csak körül, kik voltak ők, akiknek nevei árnyában tegnap meggyújtotta a nemzeti kegyelet az emlékezés fákláját s kik voltak ott, hogy magasra emeljék a fáklák lobogó

fényét? A környék lakosai, egy pár budapesti újságíró és senki más. Egyszerű vidéki ünnep süllyedt mindakettő, holott országos világraszóló kellett hogy legyen. Hiányzott mindkét ünnepről a magyar állam hivatalos képvisellete, a kormány és országgyűlés és hiányozni fog a holnapiról is.

Elszomorító dolog az! Hiszen Kőlcsey Ferencz a magyar nemzet legszomorubb korszakainak egyikében a jelen század első felében első zászlóvivője volt a magyar nemzeti eszmének, tollal és lángszavával ostromozta a maradiakat és idegeneket s tüzelte lelkesedésre a honfiakat. A Kőlcsey és társai országgyűlési beszédei nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy Szechenyi és Kossuth Lajos megalkották az új Magyarországot s a magyar országgyűlés hiányzott egykori híres tagja emlékszobrának leleplezéséről! A bicskei hősokról még csak nem is beszélünk. Az a többség, amely megakartá koszoruzni a Hentzi szobrát, az ne is sértse a nemzeti kegyeletet azzal, hogy megjelenjék a névtelen hősök ünnepén.

Mi pedig csendben es magunkba vonulva ünnepelünk és bocsnatot kérünk az ünnepelt szellemektől, akiknek emléke mellé nem állott senkisémm...

A holnapi ünnep sikere, hatása azonban rajtunk áll, ne feledkezzünk meg róla, Földi János a mi városunk nagyságát hirdeti, jelenjünk meg Hadházon holnap mindannyian, — rójuk le a kegyelet adóját!

BELFÖLD.

Csendőrségi és államrendőrségi tulkiadások. A mint az állami számvevőszéknek legközelebb a képviselőház elé terjesztett jelentéséből kitűnik, a mult esztendő folyamán az ezredéves ünnepek és az országgyűlési képviselőválasztások igen jelentékeny tulkiadást okoztak az országos csendőrség és a fővárosi államrendőrség szükségleteinél is. A csendőrségnél mintegy 156.000 forintra megy a hiteltulépés, mely az állami számvevőszék jelentéséhez csatolt belügyminiszteri megokolás szerint főleg onnan származott, hogy a millenniumi ünnepek s a képviselőválasztások folytán az utazási és kivezényeltetési költségek rendkívül fölszaporodtak s a szabályszerű pótdíjak is tetemesen emelkedtek. A fővárosi államrendőrség számára a kiállítás területén felállítandó kapitányság és rendőrcsapat tíz hónapi költségei fejében már eleve 131.000 forint kiadási többletet engedélyezett a törvényhozás. Ezt az összeget azonban 63.800 forinttal tullepték, mert időközben rájöttek, hogy mulhatatlanul szükséges a kiállítás területén még huszonnégy rendőrt az állatkiállítás területén két ellenőrt és harmincz rendőrt és «Ós-Budavára»-ban egy felügyelőt, két ellenőrt és harmincz rendőrt alkalmazni; és mert a kiállítás területén szolgálatot teljesítő rendőri közegeknek a minisztertanács hozzájárulásával a kiállítás tartamára rendkívüli drágasági pótlékokat engedélyeztek.

Ev. ref. egyetemes konvent.

(Utolsó nap.)

— Budapesti levél. —

ápril 4.

Az egyetemes konvent tegnap délelőtt ejezte be négy napon át folytatott tanácskozását. A fontosabb kérdések már az előző napokon elintéztetvén, az utolsó napon csak

A „DEBRECZEN” TARCZAJA.

Földi János emléke.

— A f. évi ápril 6-án H.-Hadházon tartandó Földi-emlékünnap alkalmára írta:

Dr. Kardos Albert.

Földi Jánost tartja az irodalomtörténet a debreczeni kör vezérének, ámbar «d e b r e c z e n i k ö r» ön még annyira sem szabad ir dalmi társaságot értenünk, mint a milyen volt a Bessenyei irói szövetekezete 1780 körül Bécsben, avagy a Kazinczyé 1790 körül Kassán. A vezér czímet mégis méltán viseli Földi, nemcsak azért, mert Debreczen összes irodalmi férfianak fölibe emeli őt széleskörű képzettsége, a tudomány és költészet iránt egyaránt tanusított buzgó érdeklődése főképp pedig jó ízlése és magasabb szempontból kiinduló ítélő tehetsége, hanem mert némely nyelvészeti, költészeti és tudományos

kérdésekben az ország minden irójának előtte járt.

Földi János mai napig sém találta meg azt a buvart, a ki rövid, de szomorú életének érdekes adatait összeállította volna, sem azt az irodalomtörténetirót, a ki több irányu munkásságát teljes jelentőségében méltányolta volna. Nagy-Szalonta szülötte, mint Arany János, a kivel majdnem egyforma gyermek és ifju kort él. Születése után (1755 decz. 21) néhány nappal elveszté edes anyját és midőn atyja halála után teljesen idegen kézre kerül, nagy szegénységben és keserűségben tölti el gyermekkorát. A szalontai elemi és alginmáziumi osztályokat, epen úgy mint Arany, ő is csak «szolgagyerek» kép végezheti el, es már meglelt ifju, midőn bejuthat a debreczeni kollégiumba. Itten pályáját kétszer is megszakítja a szegénység es ő is, mint Arany, egyik evben faluhelyen rektorokodni kénytelen, hogy a másik esztendő tanulmányainak szentelhesse. Közél jár a harminczhoz, midőn si-

kerül szive vágyát elérni és a pesti egyetemen az orvosi szakra beiratkozni. Alig nyeri meg diplomáját, Szatmár választja meg orvosának, majd 1791-ben a Hajdu-kerületnek lesz fizikusa, a mely tisztségében tíz évet töltött, midőn buzgó orvosi és tudományos munkásságának közepette elhal (1801 apr. 6. *)

E sok hányatáson átment holta után is több tekintetben mellőzött és félreértett férfiu kinek utolsó éveit még szerencsétlen házassága is megkeserítette; csodálatos lelkesedéssel volt eltelve a magyar nyelv, tudomány és költészet iránt, ámbar jól tudta, hogy e korban az irodalmat szolgálni valóságos áldozat, majdnem mártírömség. Költői kísérletei összegyűjtve sohasem jelentek meg, hanem a Magyar Muzsában, a kassai Magyar Muzeumban es kivált Kazinczy Orpheusában láttak napvilágot. E költemények között kevés az eredeti és azok sem bizonyítják. Földit

*) A h.-hadházi emlékünnap tehát Földi halálának 96-ik évfordulójára esik.

kisebb fontosságú egyházi belügyek tárgyalása maradt.

Tisza Kálmán, a konvent világi elnöke 10 órakor nyitotta meg az ülést s előterjesztéseket tett a napirendre vonatkozólag. Majd **Molnár Béla**, **Bárdocz György**, **Tóth Sámuel** és **György Endre** felolvasták a pénteki ülésről felvett jegyzőkönyveket.

A napirend szerint először a zilahi és szászvárosi főgimnáziumnak s a mármaroszigeti liceum állam-egélyezési ügyeit tárgyalták és döntötték el a tanügyi bizottság előterjesztései értelmében.

György Endre, az egyetemes tanügyi bizottságnak az iskolák vagyoni ügyei körére választott előadója az ev. református egyház iskolái vagyonának összeírása tárgyában tett előterjesztést. A református iskolák vagyona összesen mintegy 20 millió forintot tesz ki, mely felett, mivel még mindeddig nem létezik róla hiteles és mindent felölelő összeírás alapján készített kimutatás, a konvent ellenőrzési joga illuzóriussá vált. Ezért foglalkozott az egyetemes tanügyi bizottság azzal a kérdéssel, hogy miként lehetne a református egyház iskolái vagyonának állapotáról tiszta és világos képet nyerni. A bizottság kiválóan figyelemmel kívánt lenni arra, hogy az egyházkerületeket ne terheli újabb komplikált kimutatások összeállításával és azt sem lehetett figyelmen kívül hagyni, hogy ezt az óriási anyagot csak külön, hatalmas apparátussal lehetne egybegyűjteni, feldolgozni és állandóan nyilvántartani.

Ezeknek szem előtt tartásával terjeszti az egyetemes bizottság amaz indítványát a konvent elé, hogy a népiskolák és ezzel homogen tanintézetek vagyonára vonatkozólag kérje fel a konvent a vallás- és köznevelési tanügyi minisztert, hogy becsússa rendelkezésére ama vagyoni kimutatásokat, a melyeket a tanfelügyelők állítottak össze. A középiskolák vagyonát a kormány most iratja össze, tehát elegendő, ha a konvent felkéri az egyházkerületeket, hogy kimutatásaikat ne csak a kormányhoz, hanem az egyetemes tanügyi bizottsághoz is küldjék be. Ezek beérkezése után lehet majd a nagyfontosságú feladat véghezviteléhez fogni.

Tisza Kálmán elnök felteszi a kérdést. A konvent az egyetemes bizottság javaslatát magévá teszi.

György Endre határozati javaslatot nyújt be az iránt, hogy a konvent utsítsa a köz-

igazgatási bizottságot a központi iroda és irattár létesítése ügyében részletes tervezet kidolgozására.

A javaslatot elfogadják.

Molnár Béla a halasi gimnázium építési költségeinek fedezésére kivetett egyházi adó évek óta húzódó sérelmes ügyét terjeszti a konvent elé.

A halasi gimnázium építési költségeinek fedezetlen részét az egyháztanács olyanképen akarta törleszteni, hogy a hívekre e czímen adót rótt ki, a melynek kirovásánál az egyenes állami adót vette alapul olyanképen, hogy az öt forintnál nagyobb állami egyenes adót fizetők erre a czélra állami adójuk 20 százalékát tartoznak fizetni. Az egyháztanács határozatát felebbezés folytán az egyházkerület is helybenhagyta, de a behajtás olyan nehézségekkel járt, akkora ellentállásra talált, hogy a közoktatásügyi miniszter rendeletben utasította Pestvármegye alispánját, hogy ezt az egyházi adót, ha kell karhatalommal is hajtassa be.

Együttal nyilatkozattételre hívta fel az dunamelléki püspököt, a ki helyett az egyházkerület válaszolt, kijelentve, hogy az adó kirovása az 1882 évi egyházi törvény 232 és 233 §-nak teljesen megfelel, s így meg nem támadható.

Ekkor a halasi békétlenek más oldalról intéztek támadást. Megtámadták az építés terveit, sőt a számadásokat is gyanusnak és szabálytalanoknak jelentették ki, a mire a miniszter azokat bekérte és megvizsgálásuk után korrektoknak nyilvánította.

Az ügyet így már befejeztek tekintették. — A kultuszminiszter azonban újabban a dunamelléki püspökhöz intézett leiratban az adókulesot törvényellenesnek nyilvánította s az adóbehajtást felfüggesztette.

Ez ellen az ukáz ellen kéri az egyházkerület a konvent szavának látba vevését.

A konvent elhatározta, hogy a minisztert feliratban fogja felvilágosítani a halasi egyháztanács eljárásának törvényessége felől.

Kenessey Béla közlapi végrehajtó bizottsági előadó előterjesztése alapján a konvent elhatározta hogy az egyházak által a tőkekamat segélyek iránt beadott kérvények nagy formai hibáinak megszüntetésére az egyházakhoz a bizottság által megállapított minta szerinti kérvényeket küld, amellyeken részletesen feltüntetendő, hogy a segélyt építkezés, adósságtörlesztés vagy közszükségletek fedezésének céljából kéri-e.

A konvent elé terjeszti az általa készített egyetemes leltár-tervezetet is, a mely a végrehajtó bizottságnak adatik ki.

Radácsy György a konvent határozatát kéri a tiszáninneni egyházkerület ama felterjesztésére, hogy a lelkészek segélyezésének rendezésénél az összeírásból kimaradt segélylelkészek ügye is a kormány figyelmébe ajánlatsse.

Kun Bertalan püspök hozzájárul a kéréshez.

Szell Kálmán nem tartja helyesnek, hogy a konvent e kérdésben mindaddig, míg hasonló tárgyú előző felterjesztése nem nyert elintézést, a kormányhoz újabb felterjesztést tegyen.

Tisza Kálmán osztja az előtte szóló nézetét s a konvent indítványára kimondja, hogy egyelőre nem tartja szükségesnek ebben a tárgyban intézkedni.

Több kisebb kérdés elintézése után **Tisza Kálmán** indítványára a konvent a jegyzőkönyv hitelesítésére **Kun Bertalan** püspököt, **Dókus Ernőt**, **György Endrét** és **Vécséy Tamást** kéri fel.

Kun Bertalan püspök egyházi elnök gyönyörű imája után.

Tisza Kálmán világi elnök köszönetet mond a konvent tagjainak buzgóságokért.

Szász Károly püspök a konvent tagjainak köszönetét tolmácsolja a konvent elnökének a tanácskozások bölcs és tapintatos vezetéséért.

Tisza Kálmán: Az egyetemes konvent munkája befejeztetvén ismételtlen tiszteletteljes köszönetét és hálását elismerésé fejézi ki a négy napon át tartó tanácskozásokon odaadó buzgósággal résztvevő tagoknak s a konventberekészti.

KÜLFÖLD.

Ukáz. Oroszország gonosztevői nem modern börtönökben ülnek le és nem feyházakban szenvedik el büntetésüket. Az ő sorsuk félesztendei kínos vándorlás Szibéria hósvatagjain keresztül és sok esztendei lassu halálás a nyugotázsiai olombányákban. Nem is kerül onnan vissza senki. Oly hosszú az út és oly bizonytalan, hogy nem tudja megtenni halandó ember, elcsigázott rab. Ezt az utat csak egyszer teszi meg az orosz elítelt, ha büntetése helyére indul s ha vad kozákok korbácsütései unszolják a kitartó gyalogolásra. Több heti időközökben azután meg-megáll egy

önállóbb költői tehetségnek, de Horatiusnak több ódáját, Catullusnak néhány szerelmi enekét és főképp Anakreon könnyed dalait szigoru hűséggel, meglepő esinnal és majdnem kifogástalan vers formában ülteti át, úgy hogy fordításait nemcsak ő maga, de mi is joggal többre becsülhetjük Kazinczy és társainak hasonló kísérleteinél, melyek néha nagyon is távol kalandoztak az eredeti tartalmától s az idegen versalakot csak nagy erőfeszítéssel tudták követni.

Eredeti költeményeiben és fordításaiban egyaránt a jambikus és trochikus, esetleg daktilusi és anapestuszi verseket használja, még pedig nem a német, hanem a klasszikus prozódiait követve. Ebben tér el Radaytól, kinek a németek szolgálai utánzását veti szemére. Verselő eljárását elméletben is kifejti, először ismervén föl minden versformának zenei alapját; s valóban az ő elvei és gyakorlata csakhamar diadalmaszkodnak; Kazinczy, Csokonai és utánok az összes magyar költők, kik u. n. nyugati versformát használnak, tulajdonképen őt követik, mégis a rimes mértékes vers nem a Földi, hanem a Raday nevével viseli. Ez elégtétellel tartozunk Földi emlékének, valamint azt is helyre kell igazí-

tanunk, mintha ő népies irányban haladt volna, Csokonai a ki őt Kazinczyval egyenrangu mesterének dicsőíti, tőle nem népieséget tanult hanem a nyugati, főképp a klasszikus irodalmak kultuszát, a mértékes és rimes mértékes versformák használatát.

Földi azonban a költészetben csak műkedvelő, ezt csak eszköznek tekintti saját ízlése fejlesztése és a magyar nyelv művelésére otthon a természet és nyelvtudományban érzi magát. Ő a magyar természetrajz atyja. A debreczeni kollegiumnak — úgy látszik — már Mélius óta hagyományos érzék mutatkozik a növénytan iránt, mely Földire is átöröklődött, sőt benne orvosi hivatásainál fogva még erősebben kifejtett. Egrészét tehát a természetrajz iránti lelkesedés, másrészt a magyar nyelv tudományos művelésének szükségére arra bírják, hogy a természetrajznak magyarul való tanítása mellett igazságon, sőt hogy a természetrajzot, mint rendszeres tudományt, ő szólalta meg először magyar nyelven. Földi minden régi magyar könyvet, amely csak növényről állatrol és ásványrol szól; összeszed a népnyelvéből mindenféle kifejezést, — a mi csak a természet három országára vonatkozik; a maga gyűjtésében

nem bizva, közreműködésre hívja fel mind azokat, a kik csak a magyar nyelvű természetrajz megalkotását kívánatosnak tartják, szükség esetén újszok alkotásasátol, az idegen műnyelv utánképzéséétől vagy megmagyarosításától sem riadva vissza. Élete feladataul tüzi ki a természet mind három országának magyar nyelvű leírását, követendő eljárását és munkája tervezetét egy értekezésben mutatja be, mely **Rövidkritika és Rajzolat a Magyar Földész tudományról** czímen jelent meg Bécsben 1793-ban. Nagy művéből azonban csak az első résszel készühetett el, mely az állatok országát írja le Linné rendszerében,* e amelynek műnyelve irányadóvá lett a magyar állattanban. De szelleme és uttörő példája e téren is termékenyítőleg hatott, munkája folytatókra talált és kevéssel halála után debreczeni irótlársai mondhatni tanítványai, Diószegi és Fazekas megalkották az első rendszeres magyar növénytant is.

Még mélyebb nyomokat hagyott és szélesebb körre hatott az ő nyelvészei műn-

* Természeti Historia a Linné Systemája szerint. Első Tsomó Az állatok országa 1801. A rendszeres-t ő használja először systema értelmében; műve különben tele van új, néha merész alkotású műszavakkal.

ilyen csapat a nagy fogházak mellett, ahova kényszermunkára ítélték százait zsufolják. Ezek a börtönök az emberi szennynek, romlottságnak és a legundokabb járványoknak melegágyai. Az emberi nyomeruság története itt több és borzasztóbb adatot talál, mint egész Európában. Most azt táviratozzák, hogy vége szakad a szibériai vándorut iszonyatoságainak. A fiatal csár szive megesezt a szerencsétlen száműzötteken és elrendelte, hogy eventul az új szibériai vasuton szállítsák őket rendeltetési helyükre. Így gyakorol irgalmas-ságot a hatalmas csár az ő g nosztévó alattvalóin.

Kormányválság Ausztriában.

Debreczen, ápril 5.

(K) Ausztria legújabb alkotmánya gyorsan tűzpróba elé került. Az általános szavazatjog 32 pártot juttatott az osztrák parlamentbe olyan különös beosztással, hogy ugyanazon esélyek mellett liberális és konzervatív kormány alakítása egyaránt lehetséges. Nem kell egyéb hozzá, mint az, hogy kisse engedjen a cseheknek és liberális [pártokból] alkothatja meg többségét s fentarthatja a német hegemoniát az új miniszterelnök, avagy teljesen konzervatív és felekezeti pártokból is megalakíthatja többségét, ha a csehek kívánását teljesíti.

Ilyen bolond állapotot is csak Ausztriában képzelhetni el. Most tehát egyedül a uralkodótól függ, mint oldja meg ezt a problémát és kire bizza annak a politikai potpourinak a fővezérletét, amelyet az osztrák trónbeszéd megígért. Mert minden lehetséges ott, ha az uralkodó bizalma megvan. De egy nagy különbség a pártok közt mégis található s ez a közoktatás kérdése, amelyben a klerikálisok ismeretes álláspontja szerint a felekezeteknek az eddigénél nagyobb tér juttatandó, ez pedig a teljes felbomlásra fog vezetni.

Az uralkodótól függ tehát, kikre bizza a Magyarországgal kötendő gazdasági kiegyezés sorsát s így a dologban nekünk is van szavunk. Szerintünk lehetetlen dolog volna az, nem is beszélve a kiegyezés tekintetében hirdett horribilis állásponttól, hogy ugyanegy

uralkodónak két birodalmában két ellentétes politikai irány volna az uralkodó.

Bánffy bárón van most a sor, hogy kimutassa azt a nagy befolyást, melylyel az uralkodóra bír s megakadályozza a klerikális frakcióknak többséggé tömörülését az osztrák parlamentben. Van nekünk velük így is elég bajunk!

*

Vasárnap reggelig döntés nem történt. A demissziót az uralkodó eddig sem el nem fogadta, sem Badenit a kabinetalakítással újból meg nem bizta.

Politikai körökben az a vélemény, hogy Badeni gróf a régi kabinetet nem rekonstruálhatja, sem új kabinetet nem alakíthatja. — Valószínűbbnek látszik az, hogy más személyiség fog a kabinetalakítással megbízatni.

A német haladó-pártiaknak a tervezett többségbe való bevonása még nehezebbé vált, mert az ifjú csehek nem akarnak ezekkel együtt menni, már pedig e pártnak befolyása a válság kitörése óta még inkább növekedett. E helyzettel szemben az a remény, hogy a válság kiegyenlíthető lesz, mindinkább csökken. A válságról a következő értesülést vettük:

Badeni szombaton kihallgatáson volt a királynál, ekkor azonban még a demisszió elfogadására nevezte az uralkodó nem nyilatkozott. Délutáni 5 órakor újabb kihallgatásra rendelték és — több más politikai véleményeinek meghallgatása után — az uralkodó valószínűleg ismét Badenit bizta meg a kormány megalakításával.

Badeni gróf konzervatív szláv többséggel nem hajlandó kormányozni. Miután pedig már határozottan kizártnak tekinthető, hogy az ifjú-csehek és a német haladó-pártiakat egy neki kollektív többségbe egyesítse, a válság tegnap óta nemcsak hogy nem vesztett életéből, de még melyebbé is lett.

Míg egyrészt, nem minden célzatosság nélkül, azt híresztelik, hogy Badeni fog az új kabinetalakítással megbízatni, másrészt épp oly célzatosan híresztelik, hogy az uralkodó a demissziót nem fogadta el. De van egy harmadik hír is, amely nem mond kevesebbet, mint azt, hogy Badeni még az esetben is, ha az uralkodó bizalma újból őt tüntetné ki, a kabinet élére nem fog állani.

Az ezen eshetőségre előtérbe lépők egész sorozatát mutatja be a jól értesültnek látszóan akaró politikai kombináció. Bilinskit, Rittnert

Ledebur grófot, Guttenberget emlegetik a miniszteri kandidánsok közt, míg az új kabinet tagjai közé a politikai jósok Kaizl drt, Dipauli bárót, Bärnreither drt és Pattai drt sorozzák. A mi azonban Pattai jelöltségét illeti, ezt annál kevésbé lehet komoly számba venni, mert mai biztos forrásból eredő értesüléseink szerint Pattai dr., mint a keresztény szociálisták jelöltje, az új reichsracht képviselőházának másodelnöke lesz.

A helyzetet legjobban egy kiváló osztrák parlamenti embernek a következő nyilatkozata jellemzi:

A lengyel-ifjú-cseh-konzervatív-délszláv többség még a tegnapi est folyamán jelentést tet Badeni grófnak parlamenti konferenciák megállapodásáról és azt ajánlotta neki, hogy ezt a többséget nyérje meg az újalakítandó kabinet számára. E pártok, már elvi szempontból is az ellenzékbe lépnek, ha a liberális nagybirtokosságnak csak egyetlen tagját hívnák is meg az új kormányba avagy ha liberális többséget alakítanának. A délszlávok klubja ezt határozottan kijelentette.

Erintkezés történt a keresztény-szociálista párttal is. Lueger dr. azonban mint azt biztos forrásból jelenthetjük, Badeni gróffal a polgármesterség ügyében folytatott hosszabb értekezés után, a tervezett többség alakítás ellen nyilatkozott.

Mest derül ki különben, hogy a törvényhozási ülésszaknak már kezdetén is a konzervatív pártok közeledni szerettek volna a keresztény-szociálista szövetséghez a többség megalakítása érdekében. A párt vezetői azonban már akkor kijelentettek hogy tekintettel a Magyarországgal való gazdasági kiegyezés kérdésére, a keresztény-szociálistáknak a többi párttal való többség közönsége nem is képzelhető.

— Mi mondotta az egyik pártvezér a magyarok által óhajtott kiegyezés ellenzésének jele alatt kaptuk mendátumainkat. Adott ígéretünket teljesíteni is kell és azt tekintet nélkül a többségalakításra, teljesíteni fogjuk.

Az osztrák kormányválság mai stádiumában; de jövő fejleményében is, a liberálisok utolsó győzelme. Badeni gróf után nem jön nem is jöhet olyan miniszterelnök, a ki köztük keresné embereit.

Emlegetik már Lichtenstein Alfréd herczeg nevét is, mint a ki egy klerikális konzervatív kabinet és többség alakítására leginkább volna hivatva. A helyzet egyáltalán nem tisztult, mert némely politikai körben ragaszkodnak ahhoz, hogy a többség a német haladó-pártiakkal együtt létesüljön.

kassága, a melynek eddigelé igen egyoldalú ítélet, kedvezőtlen sőt igazságtalan bírálat volt a sorsa. Földi nevét a magyar irodalom történet teljesen azonosította a Debreczeni Grammatikáéval és így nem csoda, ha azon gúnyból, nevetségből és ódiumból, melylyel a Kazinczy hívei közül kikerült irodalomtörténetírók nem egészen elfogulatlanul árasztották el a Debreczeni Grammatikát, nem esekély rész jutott Földinek.

Pedig a debreczeni grammatika tévedéseiről és több rendbeni felszégességéről távolról sem őt illati a felelősség. E híres mű története eléggé ismeretes. G ö r ö g és K e r e k e s ugyanis, a Hadi Történetek című hirlap szerkesztői pályadíjat tüzték ki egy magyar grammatikára. Őt pályamunka érkezett, — de egyiket sem tartottak teljesen kielégítőnek hanem az öt múból egyet állítottak össze a pályabírák felkért debreczeni tanárok és tudósok.

A legjobbnak ítélt és a pályadíj nagyobb felével jutalmazott mű Földié volt, a belőle készült nyelvtan pedig a híres debreczeni grammatika, mely nemcsak azért érdemi meg teljes figyelmünket, mert az első nagyobb

szabásu, tudományos rendszert követő nyelvtanunk, hanem mert sok ideig, az akadémia létrejöttéig, sokak előtt még azután is, első rendű irányadó tekintély volt a helyesírás, a ragozás, a szóképzés, sőt a nyelv egész fejlődésének legfőbb kérdéseiben. E tekintélyre nem is volt méltatlan, ámbár a szenvedő igék elleni hadjáratával, az ikés ragozás elhanyagolásával, egyrészt állhatatos purizmusával, másrészt és főképp az új szók elleni makacs ellenszégülésével, joggal kihívta a kritikát, de hogy gúnyba és nevetségbe fűrészsék, mint a hogy Kazinczyék bántak el vele, mint az orthologia fő erősségével, azt valóban nem érdemelte.

Földi pedig, ha megérte volna az orthologia és neologia harcát, sehogy sem tudta volna elképzelni, mint éri őt az a megtiszteltetés, hogy neve az orthologusok zaslójára kerüljön. Földi, mint az Kazinczyhoz intézett leveleiből kitűnik, általában a reformok híve, nemcsak jó szemmel nézi a helyesírás, a ragozás, a szóképzés terén tervezett újításokat, hanem mint a prozódiaiban' it is maga lép föl a reformoknak egész sorozatával. Bizvást elmondhatjuk, hogy 1790.

körül Kazinczynak ő a tanító mestere a helyes írási és grammatikai kérdésekben; az etimologikus helyes írást Geleire hivatkozva, ő eleveníti föl, az ékes és iktelen igék különbségét jól látja; idegen szókát szivesen vált föl ujjakkal, a hónapnevek megmagyarosítását lelkesen sürgeti, általában ugy az ortoyrázában, mint a grammatika egészében magasabb szempontok, rendszerint helyes szempontok vezérlik, úgy hogy hozzáfogható képzett és mély belátásu nyelvész a kor csak Révaiban tud felmutatni. Méltatlanabbul tehát nem vádolható Földi, mintha a debreczei grammatika csökönös maradiságáért reá hárítják a felelősséget. Az irodalom történetnek elvégre ki kell mondanai, hogy a mi jó, a mi maradandó van a debreczeni grammatikában, az Földi dicsősége (a mű tévedéseiről pedig a debreczeni szerzők a felelősek, kikkel csak az ódik-ödik fele szenvedő igék kedveléseért mondható közösen hibásnak) a ki tehát nemcsak a legelső magyar rendszeres növénytant alkotta meg, hanem az első tudományos magyar nyelvtanhoz is az oroszlanrészt szolgáltatva.

A Kölcsey-ünnep.

— A nagy-károlyi Kölcsey-szobor leleplezési ünnepe. —

(Saját kiküldött tudósítónktól.)

Vasárnap f. hó 4-én zajlott le Nagy-Károlyban a Kölcsey- emlékére felállított szobor leleplezési ünnepe. Minden tekintetben fényes és lélekemelő volt ez ünnepély, a melyen megjelent az egész Szatmár vármegye intelligenciája, Nagy-Károly apraja nagyja s a messze vidékről is számosan.

Ott voltak gróf Károlyi István, báró Wesselényi István Szilágymegye főispánja, aki ama kis Szilágymegyei falut Szódemetert jött képviselni, — a melynek egyik kis házikójában először látta meg a napot, a nagy költő Kölcsey Ferencz. Szódemeterről eszenkivül a református lelkész vezetésével nagyobb küldöttség jelent meg az ünnepélyen. Ott volt továbbá Bartha Miklós, az ünnepi szónok, Pomori Thewrewk Emil a Magyar Tudományos Akadémia kiküldöttje, Nagy László alispán, Horvay Aladár megyei főjegyző, dr. Fecsel János a sóatmári Kölcsey-kör kiküldöttje és még igen sokan. Debreczenből a következők voltak ott az ünnepélyen: Kölcsey Sándor táblabíró, Kölcsey Ákos földbírtokos, Mikolcz Jenő a kataszteri hivatal főnöke, Géressy Kálmán tankezületi főigazgató, a debreczeni Csokonai-kör képviselőjében, és Kardos Albert.

Az ünnepély, mely 1/2 11 órakor vette kezdetét a gr. Károlyi kistély előtt folyt le, a hol a nagy térség közepén áll a remekmű Kölcsey ércz szobra. — A gyönyörű szobor körül mely gróf Károlyi Istvánnak óriási anyagi áldozatába került, már 10 óra előtt óriási néptömeg gyűlt egybe.

A szoborbizottság, a megye küldöttsége 1/2 11 órakor indult a vármegyeházáról lobogók alatt az ünnepély színhelyére.

Kölcsey örökbecsű Hymnusának elénekelésével, melyet a nagykárolyi dalárda adott elő, kezdődött az ünnepély, amely után Bartha Miklós az ünnepi szónok tartott remek beszédet. Meltatta Kölcsey hervadhatatlan érdemeit, majd rámutatott a mai korra, mely ellentéte annak a kornak, melyben Kölcsey élt. Beszéde alatt lehullott a lepel a szoborról. A beszéd óriási hatást keltett.

Ezután Jékely Zsigmond a nagykárolyi függetlenségi párt volt elnöke megyei bizottsági tag mondott Szatmár vármegye közönsége nevében és megbízásából remekszép beszédet, melyet a következőkben szöszszerint közlünk:

Tisztelt ünneplő Közönség!

Szatmár vármegyénk részéről nekem jutott az a megtisztelő megbízás, hogy ez alkalommal vármegyénk nevében letegyem a tisztelet és kegyelet koszoruját nagy Kölcseynek szobrára.

Most, midőn e magas tisztem betöltése végett az edemék nagysága s erőm kicsinysége tudatában nem minden aggodalom nélkül állok itt, az az erős meggyőződés él keblemben, hogy a nagyoknak nem a hírnev, nem a dicsőség adja meg a halhatatlanságot. hanem az, ami a nagyságot, hírnevet és dicsőséget is egyedül szerezheti meg, a szellem fonsége, a munka tekintélyessége, és az erény hatalma.

E szellemi fenség, e tekintélyessége a végzett munkának, e hatalma az erényességnek szerezte meg Kölcseynek a halhatatlanságot, az ő eszméi iránt tisztelet volt az a központosító erő, mely most bennünket e helyre, az ő színe elé vonzott.

Tisztelt ünneplő Közönség! Kölcsey a hazáé, de szűkebb értelemben a miénk, Szatmár vármegyéé. Nem született ugyan vármegyénk földjén, de azt az időt, melyet életnek szoktunk nevezni, a munkás férfi kort apáink között élte le. Itt valósultak meg ifjú lelke álmái, itt gyümölcsöztek ifjú életének virágai, itt dagasztotta keblét a tettvágy, itt fűzött lelkére szárnyakat az elismerés, itt érte meg a nagy lelkek közös osztályrészét, a csalódást, itt hullatta életfaja a lombokat, itt találta meg vármegyénkben az örök nyugó

helyet, a sirnak csendes nyugodalmát. Hogy ne mondhatnók hát őt a miénknek, hogy ne örökítenők meg emlékét vármegyénk minden nagyobb pontján?!

Vessünk egy pillantást e rövid, de eredményeiben oly dúsz életre.

Az ő s társainak hazafias buzgólkodása vetette meg az alapját annak hogy az akkori körülmények között fennállott, s minden szabadságot elfojtani törekvő kormány hatalmat az addig göröcsös ragazzkodással fentartott nezetéből elterelje.

Ő s társai vetették el e század uralkodó eszméit e haza földjébe s ebből kelt ki a népszabadság örök kincse a magyar népnek. Ez eszmékből sarjadt ki a híres szatmár. 12 pont melyekből ma itt egy szabadság szerető honáért élni halni kész nemzedék táplálja lelkét. A 20 és 30-as évekre esik Kölcsey közpályája.

Halljuk ez időből őt magát mint gondolkozott és érzett. E megye székházában mondá ki 1827-ben a szabadság és egyenlőség alapelvét: „Isten az embert szabadságra teremtette!” 1830-ban eszményképét a nemzeti életnek e szavakkal fejezte ki. „Szolgánépet kormányozni, szerencsétlen rablóság, szabadság közt érni főhelyre, legszebb jutalma a személyes érdemnek!” 1832-ben e megye székházában fejezte ki politikai hitvallását ezen szavakkal: „... előbb el kell a magyar népnek és névnek pusztulni a föld kerekességéről, mintsem jogát elveszítse!”

Történelmünk évkönyveinek egyik legszébb emléklapja, mely azon nagymérvű ténykedésről szól, a mit az akkori erőszakos kormányval szemben a Wesselényi, Lovassy és Kossuth perben, mint a haza mártyrjai érdekében kifejtett és e titáni munka s hazafiai fájdalom szíttette korai halálát.

Ő ugyanis nem érhetne meg eszméinek diadalát. Ő csak vetett, de nem aratott. Sőt munkássága közben keserű csalódás érte épen ott és azoktól, a hol s a kiktől azt a legkevésbé várhatta. Mert midőn e megye rendei az akkori kormány által félrevezetve, a már adott hazafias szellemű követi utasítások ellenében az ő személyes megjelenése, egyénisége egész sulya közbevetése ellenére oly utasítást adtak, mely ellenséges állást kíván azon V. és VIII. pontok ellen, melyeket pedig ő e két szótval jellemzett: „szabadság és tulajdon”; lelke méltó fájdalomában nagy veszteségére hazánk politikai életének követi állásáról lemondott. De hát a csalódás közös sorsa a nagyoknak. Volt-e apostola az emberiségnek, kit meg nem követte? mondja a költő. Örök igazság, hogy a nagyok a fájdalom napjaiban a legnagyobbak. Kölcsey is épen ekkor, az elviselt méltatlanság és halatlanság szomorú napjaiban nagynak, nem, fonságának bizonyította magát. — Főjegyzői hivataláról barátai kérésére le nem mondott s hogy e hivatalát mint töltötte be később is, arról a Szatmár megye levéltárában őrzött akkori jegyzőkönyvek fényesen tanuskodnak.

Az eszme azonban győz s Kölcsey eszméi meghódították e vármegyét. — E hódolás nyilvánulása az is, hogy egykori főjegyzőjének emlékét ecsettel és vésővel örökítette meg azért, hogy eszméi állandóan bevésszönjenek a vármegye minden hű fiának szívébe. Kölcsey eszméinek diadalünnepe a mai nap is s midőn így tiszteljük emlékét, ő bizonyára kiengesztelődve néz le a magasból szeretet megyejére s elégtételt érez a tenyben, hogy eszméi élnek s ma is lelkesítnek bennünket.

Dicsőült Szellem! nagy Kölcseynek! Ime most is tisztelettel adózik vármegyéd, midőn működésed színhelyén, vármegyénk a becsületes és hazafias politika legönzellembb bajnoka, gróf Károlyi István kezdeményezése, s fardhatatlan kitartása, a vármegye a város és az ország közreműködése mellett szobrot emelt emlékednek!

Halával és kegyelettel emlegetjük nevedet apoljuk eszméidet s azokat átlpántaljuk fiainkba, hogy neved és emléked éljen a lelkekben, mig magyar lesz a magyar!

Te állítottad, — én mély megindulással kérdem, vajjon az a nép, kit balsorsa oly régen tép, megbűnhödté-e a multat, s jövő-

dőt; avagy jelenje is bűnhődést kíván az örök Igazságtól?

Nem akarom, hogy ez ünnepély, a te ünneped utolsó hanghulláma a fájdalom legyen . . . Törhetlen bizalommal hazánk Istenében imádkozom veled:

„Isten! áld meg a magyart!”

A nagyhatású beszéd után gróf Károlyi István gyönyörű beszédében adta át a szobrot a közönségnek és Nagy-Károly városnak. Erre Debreczenben Károlyi István Nagy-Károly polgármestere átvette és megköszönte a szobrot.

Ezután a szobor talapzatán elhelyezték a küldött nagyszámú koszorukat, melyek közül különösen az akadémiaé és Szódemeter községe tünt ki, a melyet a szódemeteri ref. lelkész rövid beszéd kíséretében helyezett le. — Hazafias ének előadása után ért az ünnepély véget.

A megyeháza nagytermében 260 terítékű bankett követte az ünnepélyt, melyen az első felköszöntőt Gróf Károlyi István mondotta a királyra. Nagy feltűnést keltett különösen gr. Károlyi második pohárköszöntője, melyben a sajtószabadság ellen tervezett merénylet ellen kelt ki élesen, melylyel — ugymond — a 48-as vívmányok legnagyobbját akarják lerombolni s a sajtószabadság szárnyát levágni. Poharát a sajtószabadságot üritette.

Pohárköszöntőket mondtak még Bartha Miklós, Pomori Thewrewk Emil, Horvay Aladár (Bartha Miklós), Nagy László alispán, Jékely Zsigmond dr. Fecsel János a szatmári Kölcsey-kör nevében: Domahidy István, Kende Elemér, Böszörményi Sándor, Hegedűs József stb.

A nagyszabású ünnepély ezzel véget ért. Az illusztris vendégek a ma reggeli vonattal utaztak el Nagy-Károlyból.

Táviratok.

A Kossuth-párt értekezlete.

Budapest, ápril 5. (A Debr. ered. táv.)

Az országgyűlési függetlenségi és 48-as Kossuth pártnak tegnap délelőtt Kossuth Ferencz elnökelete alatt értekezlete volt, melyen az esküdtbírósgokról és a bűnvádi perrendtartás életbeléptetéséről szóló törvény javaslatokat tárgyalt. A javaslat minden egyes tételénél élénk vita támadt s végezetül a párt azon megállapodásra jutott, hogy mivel a javaslatok oly nagy és számos hibás sőt veszélyes intézkedést tartalmaznak, azokat a megfelelő módosítások nélkül el nem fogadhatja.

A nagykátai ünnep.

Nagy-Káta, ápr. 5. A tápió-bicskei-nagy-

kátai csatában elesett honvédek emlékére emelt szobrot ma leleplezték le ünnepesen. Az államvasutak igazgatósága külön kocskát csatoltatott a fővárosból Nagy-Kátára induló vonatához, de ezek majdnem üresen érkeztek meg. Budapestről csak két orsz. képviselő jött le az ünnepre. Pestmegye sem volt itt hivatalosan. De eljöttek a még élő 48-as honvédek, hogy elesett bajtársaik emlékének adózzanak. — Ott volt a tápió-bicskei csata két még élő harczoza: Kossuth László toalmási földbírtokos és Várdy János szentesi győgtészerész. Délelőtt 11 órakor vagy tízezernyi ember részvéte mellett megkezdődött az ünnep a Himnusz elénekelésével, mit az egész közönség kalaplevegé hallgatott meg. Ekkor fellépett az emelvényre Keglévich Gábor gróf, a szoborbizottság elnöke s szép beszéd kíséretében átadta a szobrot Nagy Káta városnak. Az emlék impozáns látvány, 15 méter magas oszlop, díszes faragású hadijelvényekkel, legtetején öt ágyugolyóval s ott áll a Kossuth Lajos-tér közepén. A mű Gerenday Béla akadémiai szobrász munkája. Azután Nagy Káta nevében Gempeleer jegyző átvette a szobrot s megkoszoruzta. — Koszorút tettek még Miklós Zsigmond a központi konventegyesület nevében, Lúcs Gyula orsz. képviselő a függetlenségi

párt nevében, az iparos társulat és a 48-as kör. Ekkor lépett az emelvényre Gullner Gyula orsz. képviselő elmondotta ünnepi beszédét, mely könyekig meghatotta a közönséget. Nekem úgy tetszik, ugymond, hogy ez az emlék nemcsak kőoszlop, hgy az az öt golyó rajta nemcsak harci jelvény, mely az elesettek dicsőségét hirdeti: Oltár ez az emlék, mely magasra tartja az ég felé az elesett hősök eszményeit, melyekért meghaltak: a l k o t m á n y t, s z a b a d s á g o t, — t ö r v é n y t, b e c s ű l e t e t, é s m i n d e z e k n e k t e t e j é n a h a z á t. A viharosan megéljenzett beszéd után L é v a y M. haly ujszászi plébános, az ismert költő elszavalta gyönyörű ódáját.

Ujdonságok.

* **A Csokonai körből.** A Csokonai kör legközelebbi felolvasó ülését pénteken ápril 9-én délután 5 órakor tartja a városháza nagy termében. Ez alkalommal Z a l a i Márk társadalmi értekezést, ifj. G i l y Ede pedig tárczákat fog felolvasni; O t r o k o c s i V é g h Vilma k. a. a debreczeni szintársulat tagja szavalni fog s D ó c z y József legújabb magyar népdalait fogja a M a g y a r i a k zenéje mellett bemutatni szintársulatunk kedvelt baritonszaja B é k é s s y Gyula. Az élvezetes estély bizonyára nagy közönséget fog vonzani a városház nagy termében.

* **A tanári kör gyűlése.** A debreczeni tanári kör f. hó 3-án rendes gyűlést tartott D ó c z y Imre elnökle alatt, melyen részt vettek többen a kör nyiregyházi tagjai közül is. — A napirendre folyó ügyeken kívül két értekezés volt kitűzve. Az első K a r d o s Albert, a kör titkára tartotta a helyettesítésről, felülvizsgálta azt a sok nehézséget, amellyel a mind sürűbben elforduló helyettesítések járnak, egyszersmind követelvénynek az ügy miniszteri rendszertel mennél sürűsebben és méltányosabban szabályoztassék. A második felolvasó dr. V i e t o r i s József nyiregyházi ág. ev. főgimnáziumi tanár volt, aki a polgári iskolának a középiskolához való viszonyát ismertette. Szépen megirt tanulságos értekezésében rámutat a polgári iskoláknak helytelen fejlődésére, amennyiben eredeti hivatásuktól elterelve a középiskola szerepét igyekeztek magukra ölteni; kívánja, hogy a polgári iskola a közoktatás reformjához adassék vissza rendeltetésének, a miért is mai szervezetében gyökeres változás hajtandó végre. — A gyűlés mindkét felolvasónak köszönetet szavazott és elfogadta előterjesztett javaslataikat.

* **A tiszántúli evang. ref. egyházkerület** ez évi tavaszi közgyűlését — mint már megirtuk — máj. hó 18. és következő napjain tartja. A gyűlésnek rendkívül fontos tárgyai lesznek, többek között a debreczeni főiskola egész egyetemére, összes tanszakaira kiterjedő korszerű reformok életbeléptetése, melyek, ha csakugyan megtörténnek a kollégium életében — egyetem nélkül ugyan — de mégis új korszak veszi kezdetét.

* **Verbóczy ünnepély.** Szombaton délután 3 órakor folyt le a városháza nagy tanácstermében az egyszerű, de lélekemelő Verbóczy-ünnepély, melylyel a kegyelet adóját igyekezett leróni a jogakadémia ifjusága, közelebbiről a jogász-önképzőkör történelmünknek és a magyar jogirodalomnak századokra világító nagy alakja, Verbóczy István iránt. Az ünnepélyen kevés számú, de előkelő közönség jelent meg, köztük nők is. A notabilitások közül ott voltak: P u k y Gyula, S z é l l Farkas, S i m o n f f y Imre polgármester, azonfelül a főiskolai tanárikar több tagja és még mások. K é r é s z y Zoltán dr. jogakadémiai tanár felolvasásával kezdődött az ünnepély. Felolvasó nagy készültséggel s érdekesen rajzolta Verbóczy politikai működését

s a Hármas-könyv (Tripartitum) jelentőségét. Ezután A r v a y Béla 3 jh. szavalta nagy hatással Kun Béla 1 jh.-nak Verbóczy emlékére című lendületes és gondolatokban gazdag ódáját. A szavalat után K o n r á d Ernő 3 jh. egyleti elnök hosszabb felolvasásban adta érdekes és vonzó rajzát Verbóczy hányatott, diadalokban és keserűségekben gazdag életének. A felolvasás után, melyet mindvégig nagy figyelemmel hallgattak, N a g y Béla 3 jh. főjegyző intézett a közönséghez lelkes beszédet, melyben megköszönve a közönség érdeklődését, szabatosan jellemezte az önképzőkör célját, melynek feladata az iskolát támogatva lelkes és férfias jellemeket adni a közügy számára. Az ünnepély végén K é r é s z y Zoltán dr. jogakadémia tanár felolvasa C s i k y Kálmán dr. egyetemi tanár hozzá intézett levelét, melyben elismerését fejezi ki a joghatóságok önképzőkörének s ennek jeléül megküldötte Verbóczy Hármas-könyv-ét, melyet ő fordított magyarra. — A debreczeni jogász közönség előkelői szíves előismerésüket fejezték ki a szereplők működése felett mely bizonyára csak emelte a szép ünnepély sikerét.

* **Ujságíró vendégek.** A tavasszal ugy látszik nemcsak a fecsek, de a vándor ujságírók is együtt járnak, mert a boldog Debreczennek három ujságíró és író vendége volt tegnap L o m d e s z Elek a M a g y a r o r s z á g k i v á l ó, kitűnő tollu belmunkatársa, ifju K r u d y Gyula az E g y e t é r t é s dolgozó társa, a ki egutóbb a genialis orosz író I s z z p a n o f f műveinek a fordításával szerzett nagy érdemeket és Z o m b o r y József a S o p r o n Lapok f. szerkesztője voltak ezek a kedves ujságíró vendégeink.

* **A Földi-emléknap** holnap d. e. d. e. lesz H a j d u - H a d h á z o n, mely nek programját már részletesen közöltünk lapunk előbbi számaiban s most csak azt hozzuk még a közönség tudomására, hogy D o b i e c z k y, a M. Á. V. debreczeni üzletvezetője, két külön kocsi bocsát a nagy számban kirándulók rendelkezésére, mely kocsik reggel 8 óra 25 perckor indulnak D e b r e c z e n b ő l. Az emléknap lefolyásáról lapunkat ifj. M ó r i c z Pál főmunkatárs fogja tudósítani.

* **Városi közigazgatási bizottsági ülés** Debreczen sz. kir. város közigazgatási bizottsága ma d. u. 3 órakor D é g e n f e l d József gróf elnökle alatt ülést tartott, amelyen a szakreferensek terjesztették elő mult óról szóló jelentéseiket. Lapunk holnapi számában részletes tudósítást közlünk az ülés lefolyásáról.

* **Presbyteri közgyűlés.** Tegnap délelőtt 10 órakor volt az egyház épületében a presbyteri közgyűlés, melynek legérdekesebb pontját a megüresedett számvevői állás kivétel leendő betöltése képezte. Tizenegy pályázó közül K ó s a Barna nyerte el a számvevői állást, ki azt 10-én márt el is foglalja. A többi pontokat is letárgyalták. Elfogadták az 1897. évi költségvetést. Továbbá a közgyűlés H ó d y Balának, ki 8 hónapig helyettesítette a beteg pénztárost és G y a r m a t h y Lajosnak, ki meg H ó d y Béla dolzeit vezette — elismerésül és j u t a l m u l 50—50 frtot szavaztak meg.

* **A debreczeni egyházmegye közgyűlését** holnap d. e. fogja megtartani, melyet ma d. e. népiszkolai tanügyi bizottsági gyűlés előzött meg; d. u. pedig előterjesztet volt, melyen a holnapi közgyűlés programját állapították meg, melyen Dávidházy János, lelkes-esperes és N a d á n y i Miklós, mint világi elnök fognak vezetni.

* **Cchimay hercegné Debreczenben.** Európának legkalandosabb és legszebb hercegnője minden bizonnyal a szépséges C h i m a y Klára hercegné. És ámbátor R i g ó Jancsi csupán egy retek-képző, füstös cigány, mégis sok neki az igrige a férfi világegyetem minden rendű és rangú sőt kissé podagras gavallérai közül is. A szerelem édes boldogságából neki egy egész menyország jutott a hercegnő csodaszép szemében és delejes, égető öleléseiben. Ezer és ezer pikáns kalandot fűznek a nevékhöz, mintha csak a Boc-

caccio könyvének volnának a szerelmes hősei? Majd Napolyban a tingli-tangli deszkás szinpadáról tiltja le a rendőrség őket, majd Nizzában kelt a szép szultáni asszony feltűnést vagy, amint a R i g ó Jancsi feleségének karmai elől a rendőrség fenytő büntetése elől Párisból megriadva menekülnek? Természetesen nem Debreczenbe, mint ez ujdonság címe után lehetne gondolni; mert Debreczen csupán a képe után élvesheti a szerelemszomjas hercegnőt. C h i m a y hercegnőt J e n e y Jenő tehetséges, fiatal fővárosi festő, az Ű s - t ö k ö s élclzlap rajzolója ugyanis lefestette és ezt a képet állította ki a Szedlak féle férfi divatterem kirakatában. A kép igen sikerült és aki R i g ó Jancsi szép kévdese után érdeklődik meg is veheti azt, minthogy a hercegné eladó is.

* **Egy fiatal hölgy balesete.** A híres és nemes Kossuth-utcán ma reggel szinte veszedelem ért egy ibolyakék szemű, csudaszép fiatal urihölgyet, aki a máskülönbön egész békés természetű lovasuton utazott. Az ibolyakék szemű, kedves, rózsás gyöngye arczu elegáns fiatal hölgy ugyanis a P a r t i Ferencz előnyösen ismert fűszer és csemege üzlete előtt a lovasutról leakarván szállani, picziny lábacskaival megbotlott s lebukott. Azonban az ibolyakék szemű szép fiatal leányka bukásának, szerencsére, nem lettek semmi komolyabb következményei.

* **Szotyori Nagy Károly temetése.** Óriási közönség részvetele mellett tegnap d. u. 4 órakor folyt le Szotyori Nagy Károly temetése. A halottas házat nagy neptömég lepte el. A nagyszámu közönség soraihan ott láttuk gr. Dégenfeld József főispánt, Kiss Áron ev. ref. püspököt, dr. Király Ferencz, dr. Kola János orsz. képviselőket, Simonffy Imre polgármestert, a városi tisztviselőket majdnem teljes számban, a jogakadémia, a tanítóképzede, a főiskola tanári karát teljes számban, az orvosi s ügyvédi kar számos tagját, a főiskola növendékeit s még igen sokat az elhunyt barátai, ösmerősei s tisztelői közül. A halottas házal a főiskola kántus gyászalt énekelt, melynek végeztével a koporsót a nagytempjomba vitték, hol K. T ó t h Kálmán gyönyörű, megindítóan szép gyászbeszédet mondott. A gyászbeszéd elhangzasa után feltették a koporsót a hatlovas gyászkoocsira s megindult a menet a Kossuth utczai temető felé. — A halottas kocsi koszorukkal volt boritva s a rengeteg sok koszorut ezenk vü külön kocsi vitte, A temetőben dr. N a g y Zsigmond tanár bucsuztatta el a nagy multu ferfiut, mely után leeresztették a nehéz érczkoporsót a sírgödörbe s elhantolták, hogy örök aludhassa.

* **Helyreigazítás.** A gazdászok segélyző egyesülete nem mint néhány nappal ezelőtt tévesen közöltük, 5 frtot, hanem az István-malom igazgatóságától 20 frtot, az Alföldi takarékpénztár igazgatóságától pedig 5 frtot kapott, melyet ezuton igazitunk helyre.

* **Az iparos ifjuság önképző egylete** tegnap délután 3 órakor tartotta évi rendes közgyűlést. T ó t h Kálmán egyleti elnök üdvözlölvén az egylet megjelent tagjait, jegyzőül K i s s Sándort, a jkönyv hitelesítésére pedig Vértessy Sándor és Gyenge Lajos kére nek fel. Olvastatik az elnöki évi jelentés, mely szerint az egylet az előző pár évhez képest nagy mérvű haladást ért el. Az egyleti élet mozgalmassá tetele s ezzel kapcsolatban az anyagi eredmény elérésében a vigalmi bizottságot illeti az oroszlan rész, mely Kiss Sándor elnökle alatt mintaszerű tevékenységet fejtett ki. Utal a jelentés a zarszámadások által feltüntetett eredményre, mely szerint az előző évi veszteségekkel szemben 255 frt 08 kr. tiszta haszon éretelt el. Majd az 1897 évi költségvetés terjesztetett elő, mely ellen K i s s Sándor egyleti alelnök emelt szót, nem találja ugyanis helyén valónak, hogy az egylet a mostoha anyagi viszonyai daczára honorariumok osztogatásába menjen bele egyik másik tiszteletbeli állásnál. A közgyűlés az elnök valamint a számviza-

gáló bizottság jelentését tudomásul veszi s a költségvetést elfogadja. Köszönetet szavaz Toth Kálmán elnöknek, Kiss Sándor alelnöknek, Dr. Márton Kálmán egyleti titkárnak odaadó lelkiismeretes működésükért. Ezután megejtették a tisztikar és választmány választása. Elnökké Tóth Kálmán, I. alelnökké Vettesy Béla, II. alelnökké Kiss Sándor választott meg, ez utóbbi kijelenti, hogy a felajánlott tisztséget el nem fogadhatja többoldalú elfoglaltsága miatt. Dr. Márton Kálmán titkar állásáról lemondván, helyébe Dr. Benedek János választott meg. II. od. titkárrá Fridvasszky Rezső jegyzővé, Madarász Gyula, háznaggyá Zavilla Gyula könyvtárnok választásnál beadott 80 szavazat, melyből Kiss J. Ferencz 32, Nosztrai Lajos 25, Török Mihály 23-at kapott. Igy könyvtárnokká Kiss J. Ferencz segéd könyvtárnokká Nosztrai Lajos választott meg, számvizsgálókká Szántó Győző és Bornyász József. Választott végül 2 bizottsági rendes tag és 4 póttag. Ezzel a közgyűlés véget ért.

Színház.

Jászai Mari bucsu-estéje.

Niobe.

— Bohózat 3 felvonásban, írták: Harry Paulton és A. P. Paulton, fordította: Szomaházy István. — Először adták a debreczeni városi színházban 1897. április hó 3-án.

Megvolt tehát a szenzáció, amely elé érdeklődéssel nézett egész Debreczen s néz az ország minden városa, mert hiszen valamennyit beakarja vele járnai a művésznő, — és teljes diadalt aratott ebben is a Jászai Mari rendkívüli művészi ereje és nagy tudása, olyant, amely méltan sorakozhatik a többi komoly alakításai mellé. Szándékosan emeljük ki a többi szót a komolylyal ellentétbe, mert ezzel is jelezni akarjuk, hogy Jászai Mari Niobe-je teljesen komoly alakítás, mely érez es szaval, töpreng, fél és ehhez képest cselekszik, — csak hogy a nézőre annál komiku-abb hatással van az egész.

Ugyanis — mert itt a darab tartalmától csakugyan nem választható el a Jászai játéka sem — aki az előzményeket ismeri — mint a publikum is — annak szemében az egyes jelenetek annál közvetlenebbül hatnak, minél komolyabban képes a Niobe alakító művésznő megjátszani szerepét.

Danu Péter (Szilágyi) az általános biztositó intézet igazgatója, aki néhány gyermek kivül feleségének három testvérével is meg van áldva, kik közül egy Griffin Kornél (Benedek) ötlen ember, Helén (Kiss Irén) előrehaladott korn és Heity (Szabó Irma) eddig egy 16 éves bakfis hajadon, akik közül különösen Helén teljesen orránál fogva vezeti Karolint a feleséget (Olaszné) s így az igazgatónak nagyon sok baja van egy Niobe-szobor miatt, amely lord Tomkins (Bartha J.) tulajdonsa a társaságnál van biztosítva, tulajdonsa azonban egy épülő kastélyba elkészültéig alkalmasan és biztosan elhelyezni nem tudja barátját, az igazgatót kéri erre fel, ki azt már csak a társaság érdekében is — készséggel elvállalja. A szobor az antik dolgokért rajongó s a modern életet, különösen pedig a modern nőket megvető — s épen azért agglégény — lottel állítása szerint oly remekmű, hogy talán nem is emberkéz műve, hanem azonos magával a kővé vált Niobéval. Ilyen körülmények között egyáltalán nem tetszik, sőt egyenesen mirt az erkölcsi nézetet Helén kisasszonynak, sével a karja és alsó lábszára meztelen, sőt egyik oldalán az inge atól a térde is kilátszik. Mindamellét a lord mindig gyönyörködik benne, ha eljön barátjához s ezt teszi most is. Nagy azonban a félelme, mert az igazgató vilamos berendezést végeztet lakásán s a munkások a drótokat a Niobe-szobor lábához erősítették. Az igazgató és családja a gyermekek új nevelőnőjét Mifton Magda kisasszonyt (Cserényi Adél) várja, akinek máhija épen meg is érkezik, valószínű tehát, hogy a kö-

vetkező vonatnál ő sem marad tovább. Legfőképp ezért, de mert ki is van fáradva s a szobrot is feltű, Péter otthon marad, családja pedig Kornél esendő menyasszonyával s ennek atyjával, Siloks Beatrice (Halmi M.) és Péterrel (Püspöky) a színházba mennek, ahol a szép Galeátamegelevenedő szobor történetét adják. Az igazgató az előadás idejére a szalon kanapéján akar szunnyadni, le is fekszik s azt almodja, hogy belecsap a drótokba a villám s az átszaladó áram megeleveníti a szobrot (Jászai Mari) s az leszál a piedesztálról görög verseket szavalva fejezi ki csodálkozását a szoba berendezése felett. A menydörgésre Péter is felébred s szemben állnak egymással, a szobor beszéde ereszkedik vele, Péter felvilágosítja, hogy három ezer éves álomból ébredt fel, a férje meghalt, ma már nincsenek rabszolgák s ő nincs Thébában stb. stb. Hanem ebben a kosztümben nem maradhat, fel kell öltöztetni: uvera ott vemra nevelőnő uti ládája, beviteti a már berendezett szobába, ahol Niobe át is öltözik, Péter ur felteszi magában, hogy a nevelőnő helyére adja ki a szobrot. A család a színházból hazajön s öket összelelkezve találja, természetes miesoda mindenféle képtelen helyzetek származnak ebből. Helén kisasszony gyanakszik a folyton versekben beszélő különös nőre, akarmerre fogja, kislül, hogy nem tud zongorázni, nem ismeri a kontinenseket, de jól tud görögül, elszámolja a muzsákat stb sőt több, a mint a Helén nevet hallja, kijelenti, hogy gyálaszatot (t. i. az okoriét) ismeri az egész világ s természetesen a kisasszony nem más, mint szeretője az urnak. Hogy pedig a kalamitás teljes legyen, megérkezik az igazi nevelőnő: le akarja huzni szegény Niobéról a ruhát, a ki folyton azt követeli Péterétől, hogy őrje el a házból hitel feleséget és a disszidenseket. Már-már eloszlik a baj, az igazi miss Mifton elhiszi, hogy a másik kisasszonyt is úgy hívják s a háziur jóhiszeműleg engedte felbontatnia a ládat, mindössze az van hátra, hogy ruháját visszakapja s elhagyhatná a házat. De ezt nem kapja, Niobe a háztetőn mészkal benne görög szokás szerint s így a kisasszony marad — növelni a zavart, pedig Péter már ruhaszövet mintákat is hozott választás végett Niobénak és mértéket is akar venni róla, mikor újra rányitnak — a mint atöleli (persze mértékvétel közben, de ez mindegy) s újra kiőr a patália, Helén t furiának nevezi s más efféle kellemetlenségek történnnek, mire végleg kiszalad s helyette megérkezik a lord, a kivel épen bizonyítani akarja a páczba került háziur a maga ártatlanságát, azt allitván, hogy a lord maga mondta, hogy a szobor mezelevenedhetik. — Ennek feltűnik a kérdés, a szobor helyét rejtő spanyol falhoz rohan, a szobor eltűnt, dühbe jön, az igazgatót lopással vádolja, a rendőrségre szalad, hogy elfogassa, mire családja végleg ott hagyja a szerencsétlent s az kabultságában visszadól a pamlagra. Alvása közben valóban hazajönnek a többiek a színházból, felköltik mély almából, az a legjobban bámul, hogy öket ott látja s alig akarja elhinni magának, hogy a szobor megelevenedési történetét — csak álmodta. Pedig más öröm is vár reá: a színelőadás alatt Kornélnak odaigérték a Beatrice kezét, lord Tomkins is megérkezik, látni akarja a szobrot, a mely — csodák csodája — helyén áll s a függöny legördül.

Jászai Mari teljesen komoly iflogással alakította a megelevenedett kővé vált királynét, gyönyörűen szavalta verseit s minél komolyabb és meglepettebb volt ő, annál jobban kacagott a közönség. — A Jászai asszony Niobeja igazi husból és vérből való 3000 év előtti görög asszony volt minden szava, minden mozdulata s teljesen elutudta velünk képzeltni, miként viselné magát az ilyen feltámadt leny — a valóságban. Voltak, a kik megórták azért, mert felvette e darabot vidéki repertoírjába, mi azonban csak elismeréssel adóztatunk neki érte és köszönetet mondunk, hogy nekünk is bemutatta. Azok a klasszikus mozdulatok, az a gyönyörű szavaltat, az a félelem, az a kénytelenségből

visszahuzódó büszkeség, a melyet Jászai Mari szombaton este nekünk bemutatott, annyira megkapták lelkünket, hogy el sem tudjuk képzelni más felfogással s ezt a véleményünket megerősíti az a zajos siker, a melyet aratott. Mellette Szilágyi Vilmost illeti a palma, a ki olyan angol üzletembert mutatott be, mintha annak született volna s a kinek minden töprengése, minden igyekezete a hazugságok láncolatából való kibontakozásra oly igaz és őszinte volt, hogy még nála is bámulatot s épen ezért a megszokottal sokkal nagyobb elismerést keltett.

A többi szereplők közül Kiss Irén vált ki legfőképpen, a ki az öreg kisasszony szerepébe újra kabinetalakítást produkált.

A többi felsoroltak, valamint egy jelentékeny mellékszerepben Vidor Dezső s a szobaleányában Makrayné szintén minden tekintetben osztoztak a sikerben.

A színház egészen megtelt s a közönség nagy része előadás után bevarta és nagyszerű ovációkban részesítette Jászai Marit, aki még az nap este elutazott a fővárosba, elvívén innen a fővárosba — hisszük — hogy szép emlékéit s itt hagyva viszonzásul a sivarvalót.

Fejő.

A mára hirdetett «Debreczen a holdban» előadása Kaposy Józsa betegsége miatt elmarad s helyette a «Börögé» cz. operettet kapják a páratlan bérloők.

Bucsfellépések. A ránk következő vírágvasárnap távoznak el tőlünk azok a színésznők és színészek, a kik más társulathoz szerződtek a jövő évre. E héten bucsuznak el tehát tőlünk egy-egy kedvesebb szerepükben, hogy a közönségnek még egyszer alkalma nyíljon az ő irántuk érzett szeretetüknek kifejezését adni. — A megállapított műsor szerint Föllin us s Aurél kiváló komikusunk, csütörtökön f. hó 8-án a «Fiam naggyonostoba» cz. remek bohózatban, melyet francziából ő fordított magyarra, pénteken, f. hó 9-én B. Ruzsinszky Ilona vesz tőlünk bucsut a «Gerolstein» in nagy herceg egnő» cz. operetben, szombaton Szent Anna bucsuzik a «Brigitta» cz. operetben, vasárnap Kaposy Józsa a «Klára» czim szerepében és végül hétfőn Szilágyi Vilmos a «Czigányban». A bucsufellépések iránt általános az érdeklődés s mint értesülünk mindegyik bucsuzó művésznő és művész nagyobb ovációkban fog ez alkalomból részesülni.

Tapolczay Dezső vendégszereplése. Tapolczay Dezső a debreczeni színházban volt kedvölt bonvivantja, jelenleg a vígszínház tagja e héten két estén át fog vendégszerepelni színházunkban és pedig valószínűleg szerdán és csütörtökön. — Eddigi megállapodások szerint egyik este a «Helyettes» czimszerepében, másik este pedig a Durand és Durandban fog fellépni. E vendégszereplésekre már előre is felhívjuk a közönség figyelmét.

IRODALOM.

A baptista, vagy hogyan védod meg a te református kalvinista hitvallásodat. A nép számára írta Erős Lajos, püspökladányi ev. ref. lelkész. II. kiadás, 251, ára 10 kr. — Egy kis apologia és polemika ez a füzet, melyben a baptismus rövid történetét vázolja, a baptismus tévtanait sikerülten cáfolja s a baptista rajongást és képmutatást élethíven mutatja be az ügyet tapasztalásból, de ironikailag is jól ismerő szerző. A baptismus

hitelvi rokonságban áll a gyászos emlékü anabatismussal s a mennonita rajongással. Hazánkba a Hamburgból küldött baptista kalandorok hozták be s a régebbi keleti nazareniumust lassankint csaknem egészen kiszorította. Főbb hitzükkeik: a gyermekkeresztesség elvetése s e helyett a felnőttek bemerítése; a szervezett egyházi élet megvetése; az evangélium betűszerinti magyarázása s az isteni kegyelemnek a magok részére való kiszárolagos lefoglalása; a nemzeti és hazafias érzés lenézése s e helyett bizonyos álmodozó világpolgárság hangoztatása: esküdtől, katonaságtól való idegenkedés s a kegyességnek egész a képmutatásig tulhajtása stb. E hitelvi és erkölcsi tévedéseket a biblia és történelem világánál sikerülten, bár nem mindenütt elég népszerűen muatja ki Eröss Lajos. Fejtegetéseit ezzel végzi: »Ébredj öntudatra, jó magyar népem! Eddig a vándor apostolok csak szóval mételegtek, most már hozzányultak a tollhoz is s egy Hamburgban »Wahrheitzeuge« czimen megjelenő német »Férclapot« »Igazság tanuja« név alatt magyarra fordítván, azt családi szentélyedbe, bibliád s zsoltárod mellé igyekeznek becsempészni. Vigyázz, ennek az aruló vendégnek s vezetőjének magad körében szállást ne adj!« stb. — A nagyon korszerű füzetet a mai szektáskodó világban melegen ajánljuk a nép közötti terjesztésre. Megrendelhető a szerzőnél Püspök-Ladányban.

Értesítés a Tompa-reliquiák ügyében.

Többször és többen kérdeztek már, hogy mi a sorsuk Tompa azon hátrahagyott beszádelének, melyeket én sajtó alá rendeztem, kiadásukra pedig Ferenczi B. miskolci könyvkiadó vállalkozott volna? Hogy mi a sorsuk? Valószínűleg az örök feledés, ha a vállalat az eddigi példátlan közönnyel találkozik. Mint a kiadó értesít, mindaddig kockáztatott lépésnek tartja a reliquiák kinyomatását, míg az előfizetők és megrendelők megfelelő számmal nem lesznek, mivel az a sajnálatos, sőt érdeklődés hiány, mely a közönségnél a vállalat szemből mutatkozik, semmi reményt nem nyújt arra, hogy a beszédek megjelenésük esetén kelendőseggel örvedenének. A kiadó azonban még mindig hisz abban, hogy, ha lassan is, de végre meg lesz az előfizetőknek és megrendelőknek a vállalat sikerét biztosító száma. Ujabbban — mint hallom — Sárospatakon buzgólkodnak egyesek az ügy érdekében. Egyebütt mélyes csönd. Pedig talán Tompa nem kizárólag Sárospataké, vagy éppen Gömör megyéé, hanem — úgy gondolnám — az egész magyar hazáé. Én már apelláltam ez ügyben a magyar protestánsokhoz. Hasztalan. Ezuttal nem is teszem, csak a kérdezősködőknek kívánok feleletet adni a fentebbiekben. Debreczen, 1897. márczius 30. S. Szabó József.

•**Vasárnapi Lapok.** Szépirodalmi képes hetilap megjelenik minden vasárnap. Főszerkesztő: Beniczkyne Bajza Lenke. Felelős szerkesztő: Dr. Prém József. Szerkesztő: Miskolci Henrik. Vettük a következő előfizetési felhívást: A magyar olvasók közzönéségh ez! A »Vasárnapi Lapok«-kal egy új szépirodalmi hetilapot kap a magyar művelt olvasóközönség. Még pedig azt a lapot, amelyet oly régen várt. Mert ez az új lap létjogosultságát arra az irányra alapítja, amelyet szem elől tévesztettek a hasonló vállalatok, vagyis: hogy magyar legyen és eredeti, irásban úgy mint képpen; kerülje a káros realiztikus irányt, de minden sorát a finomult ízlés mondja tollba s hogy a szülő nyugodt lelkiismerettel adhassa serdülő lánnya kezébe is e lapot, amely a művelt magyar családoknál méltán számít biztos kedves otthonra. E tekintetben elég biztosítékot nyújt Beniczkyne Bajza Lenke, a magyar regényolvasó közönség e dédelgetett kedvencének tisztelt neve, nemkülönben dr. Prém Józsefnek, irodalmunk e kiváló egyéniségének kipróbált jó ízlése. Mellettük egész írói gárda fog azon buzgólkodni, karöltve legjobb hazai illusztrátorainkkal, hogy leleményesség és jószág tekintetében a »Vasárnapi Lapok«-ra megfeleljen a legfelszágottabb igényeknek is. A »Vasárnapi Lapok«-a tulajdonos »Könyv-

ves Kálmán irodalmi részvénytársaság kiadásában jelenik meg s ugye széles körben jó hírnévnek örvendő vállalat aldozat-készsége mint a »Wodan«-er F. és Fiai elsőrangú könyvnyomdaczég és műintézet, teljes garanciát nyujtanak e lap izléses, és a külföldi hasonló tartalmu lapok mögött semmivel hátrább nem maradó kiállításáért. Amidőn tehát ezt a gyűjtővet a t. czimnek kitüntetett bizalmába ajánljuk, kérjük rokonai, barátai és ismerősei körében a »Vasárnapi Lapok«-ra részére előfizetőköt gyűjteni s az előfizetési pénzeket postautalványon kegyesen beküldeni. Szives gyűjtőink lekötölező buzgalmit viszonzandó, a kiadóhivatal ö t gyűjtött előfizetőköt a kiadóhivatal ö t gyűjtött előfizetőköt a tiszteletpéldányon kívül még egy, a »Könyves Kálmán kiadásában megjelent diszmutatis küld szives készséggel. Kérjük tehát odaadó kegyes érdeklődését a »Vasárnapi Lapok«-ra részére. Budapest, a postabélyeg kelte. Szives üdvözléssel a »Vasárnapi Lapok«-kiadóhivatala. Előfizetési árak: Egész évre 8 frt. Félévre 4 frt. Negyed évre 2 frt. Előfizetési a hó bármely napjától. Mutatványszámot készséggel küld a kiadóhivatal.

A Protestáns egyházi és iskolai lap 14-dik április 4 diki száma a következő tartalommal jelent meg: Egyházi életünk bajai. Pokoly József. — A hívek látogatásának szükségessége, eredete és gyakorlásának módja. Kiss József. — Misszióügy: Levél Cadanából. Kovács János. — Belföld: Országos gyámintézetünk első munkája. V. — A közalap 1896 iki pénzügyi éve. Sz. F. — A dunántúli egyházkerület közgyűlése. Tudósító. A reformátusok konventje. T. I. — Külföld Drummond Henrik. — a. — s. — Irodalom. — Egyház. — Iskola. — Gyászrovat. — Különlék. — Pályázat.

Széchenyi Béla gróf Ázsiában. A legnagyobb magyar fiá Széchenyi Béla gróf több tudós társaságában a hetvenes években hosszabb utazást tett Közép-Ázsiában. Majdnem két évtized munkájába került míg az expedíció eseményes eredményeit összetudták foglalni: Erről az érdekes utazásról közöl több szép képet legjobb szépirodalmi képes heti lapunk az; Országvilág. Természetes, hogy a kép mellett még sok aktuális kép díszíti e kedvesen szórakoztató hetilapunkat. Az Országvilág azonban nemcsak a szép képeire van gondja hanem arra is, hogy mindenszámban a legelőkelőbb tollból közöljön verseket és novellákat. E heti számába a többek között írtak: Bercecz Árpád, Várady Antal, Feszty Árpád, Colovell, Falk Zsigmond, dr. Havas István. Az Országvilág előfizetési ára negyedévre 2 frt. Mutatványszámot szivesen küld a kiadóhivatal; Hold-utca 7.

CSARNOK

Egy detektív regénye.

— Ottolengui Rodrigótól —

— A Debreczeni sajtó fordítása —

(Folytatás.)

KILENCZEDIK FEJEZET.

Egy detektív naplójából.

Ujév reggelén barátságos lakásában otthon ült Barnes, naplókönyvet tartott a kezében, szorgalmasan tanulmányozva azt. Miután Barnes oly ügyesen felfedezte, hogy létezik egy Michel Roza nevű leányka, aki a Leroy-Mitchel Rébert leánya s kit oly ügyesen tüntettek el, hogy a nyomát egész elveszítette, arra a meggyőződésre jutott, hogy Mitchelt most még élesebben kell megfigyelnie, úgyhogy ha még a felfogadott büntényt ki nem vitte, ezután többé ki ne vihesse anélkül, hogy a friss tetten rajta ne vesziessen. És Barnes nem annyira hivatalos kötelessége,

mint inkább maga az eset ingerelte erre. — Eddig minden terveit kijátszotta ez az ember, mi még határozottabba érlelte feltevését, hogy megakadályozza a fogadás keresztül vitelét. Ép azért a Wilson helyére most két legügyesebb segédjét állította egy másikat pedig avval bizott meg, hogy felügyeljen Miss Remsenre, mert úgy vélte, hogy a gyermeknek így nyomába jut.

És mivel ma január elseje volt, tehát az utolsó nap, a meddig a fogadást megnyerhette feltéve, hogy még idáig nem elegyedett semmi bünténybe — Barnes felakarta eleveníteni mindazokat, amik történtek, hogy biztosan lássa, hogy nem követett el semmi hibát, — ezért vette kezébe kémeinek a jelentéseit, újból után olvasva azokat.

»December 15. Mitchel ma reggel két óráig a Hoffmann-szállodában volt, honnét a Mr. Thaurer kíséretében jött ki, akivel Delmarionál étkezett. Két órakor váltak el. Mitchel ekkor egy bérizállóba ment, ahol lovát a kocsi befogatta és onnét a harminczadik utcába hajtatott, S...

»Miss Remsen egész nap nem mutatkozott. Félháromkor érkezett Mitchel a fogadjával. Én ekkor droskébe ültem s azon hitben követtem őket, hogy a gyermeket fogják meglátogatni, de csupán sétakocsikáztak. Mitchel tíz óráig Remsen-nél maradt, azután hazatért lakásába. N...

»December, 16. M. reggel a klubban, délután a hotelben, este Remsensnél. S...

»December, 17. M. mint tegnap, csak délután látogát meg Thaurer, ki egy óra hosszat időzött nála. S...

»December, 18. M. és Th. délelőtt együtt voltak, délután is a klubban, hová a kaput és pinzert megvesztegetvén bejutottam. M. és Th. whisztet játszottak, mint partner, vesztettek. Együtt mentek haza. S...

»December, 19. M. és Th.

»December 19. M. és Th. egész délelőtt pokert játszottak a klubban, vesztettek. Még és négyen voltak részesek. Egyik, aki a leg-többet nyert, kétségtelenül az a partner volt, akivel Th. amaz este összejátszott, a mikor Randolph hamis játék miatt gyanúsította. E férfi a leírás után hasonlít ama emberhez, a ki a köveket a szállodában visszahagyta. — Fisher Adrien a neve. Este M. és Th. Remsen-ekkel a színházban voltak. S...

»December, 20. M. délelőtt otthon délután Th.-val sétálni, követtem őket. A park-vendéglőbe betértek, ahol egy üveg bort ittak. Igen komolyan beszéltek. Láttam, amint M. egy esomó pénzt adott Th.-nak. — Este a klubban játszottak whisztet, mint partnerek, vesztettek. S...

»December, 21. A kapott utasítás után értesülesem Fischer Adrien felől. Jó családból való, de szegény. Két előkelő egyletnek a tagja. Sokat játszik s úgy látzik barátjainak a költségére éldegél. Senki más rokona egy béna nővérén kívül, akit nagyon szeret. — Igen csodálatos, hogy ezt oly kényelmesen kitartja. Ő vezette Th.-t a klubba. December 1-től december 4-ig távol volt New York-tól. Q...

(Folyt. köv.)

Nyilt-tér.

Foulard-selymet 60 krtól 3 frt 35 krig méterenként — japáni, chinai s. a. t. a legujabb mintázzal és színekben u. m. fekete, fehér és színes **Henneberg selymet** 45 krtól 14 frt 65 kr. méterenként sima, csikos, koczkázott, mintázott damaszott s. a. t. (mint egy 240 különböző minőségben 2000 szín és mintázattal s. a. t.) a megrendelaruukat **postabér és vámmentesen a hához szállítva**, valamint **mintákat postafordultával küldenek Henneberg G. (cs. és k. udvari szállító) selyemgyárak Zürichben.** Svájcba czimzett levelekre 10 kros, levelező lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztetnek. 2.

Egy uri lakás

közel a piacához, mely áll 4 szoba, előszoba, nagy konyha, éléskamara, fűszin, borospince és padlásból

1897. május 1-től kiadó.

Ertekezhetni **Erdődi Dánielné** tulajdonosnál, Miklós-utca 1961. sz. a.

Debreczen szab. kir. város Tanácsától.

3571. szám.

1897.

Hirdetmény.

A város tulajdonát tevő u. n. Vay-háznál leraktározott s kiselejtezett ócska fa és vasanyagok a f. é. ápril hó 9-én d. e. 9 órakor a helyszínén megtartandó nyilvános árverésen készpénz fizetés mellett elfognak adni.

Debreczen, 1897. ápril 1-én.

A városi tanács.

Védjegy.

Mária-
zell
Gyomor-
cseppek

Magyszerűen hatnak gyomor bajoknál, nélkülözhetetlen és általánosan ismeretes lázi és népszerű.

A gyomorbetegség tünetei: étvágytalanság, gyomorgyengeség, bűzös lehelet, felfújság, savanyú, felfűgés, hasmenés, gyomorfájdalom, lelesleges, nyálkaválasztás, sárgaság, undor és hányás, gyomorgöres szűkülés.

Hathatós gyógyszernek bizonyult fejfájásnál, a menyinyiba ez a gyomortól származott, gyomorlitorhelésnél étellel és italokkal, giliszták, májbajok és hamorrhoidáknál.

Emített bajoknál a **Máriaczeleli gyomorcseppek** évek óta kitűnőnek bizonyultak, a mit száz meg száz bizonyítvány tanúsít. Egy kis üveg ára hasznalati utasítással együtt 40 kr., nagy üveg ára 70 kr.

Magyarországi főraktár: **Török József** gyógyszerháza Budapest, király utca 12. sz.

A védjegyet és aláírást figyelmesen tessék megtekinteni! Csak oly cseppeket tessék elfogadni, melyeknek burkolatára zöld szalag van ragasztva a készítő aláírásával (C. Brády) és ezen szavakkal: "Valódiságot bizonyítom".

A **Máriaczeleli gyomorcseppek** valódián kaphatók.

Kapható Debreczenben: Göll Nándor, Tóth Béla, Mihálovits István, Dr. Rotschnek V. Emil, Tálessy és Balázs gyógyszerészeknél, **Diószegen** Vaday Ignác, **Ér-Mihályfalván** Mátray István, **Hadházon** Farkas Ödön, **Kabán** Horváth, Kálmán gyógyszerészeknél.

Ajánlat.

A Nagy-Csapó-utca 323-dik számú háznál a „Koronához” címzett

Vendéglő

tánczteremmel és a hozzá tartozó helyiségekkel, nagy szép **kerttel**, a mely bármiféle mulató helyiségnek is igen alkalmas **2000 frt** évi bér-összegért

AZONNAL KIADÓ.

Ertekezhetni **Kurucz Miklós** elnöknel, Hüvelyes-utca 1072. szám alatt.

Az 1895. évi cairoi s az 1896. évi londoni egészségügyi kiállításokon díszok levő **Arny éremmel kitüntetve**, — Orvosi tekintélyek által kipróbált s nagy kórodákban kitűnő sikerrel használt külszer:

REUMA SZESZ

biztos s kiváló gyors hatása a test bármiféle csúszos-átalmái, u. m.: **kővény, oáz, reuma, lóhá, th m stb.** ellen.

Hatása némely esetben meglepő, amennyiben gyakrabban idültabb eseteknél is már egyszeri be-dörzsölésnél a fájdalmakat teljesen megszüntet.

Fog- és fejfájást 5 percz alatt megszüntet.

Egy üveg ára hasznalati utasítással 1 koron

erősebb üveg két koron 40 fl. ér.

Főraktárak Budapestben: **TÖRÖK JÓZSEF**

ur gyógyszerháza király-utca 12. és **DR. EGGER**

A. ur gyógyszerháza váci-körút 17. sz. —

Ugyisint a főváros összes s a vidék csaknem

összes gyógyszerházaiban, valamint a készítő

WIDDER GYULA gyógyszerésznél

S.-A.-Ujhely.

Vidéki megrendelések pontosan teljesíttetnek

Ugyisint: Debreczenben: **Dr. Rótschnek**

V. Emil és **Tóth Béla** urak gyógyszer-

házaiban.

Törleszt. kölcsön földbirtokokra.

Kölcsön a valódi becsérték $\frac{3}{4}$ részéig 20—51 év közti időre **készpénzben**. Birtokos felmondhat bármikor, pénzintézet nem mondhat fel. **Csekély kamattal** tőke is törlesztetik. Lebonyolítás **legrövidebb idő alatt**.

— **Convertálás bélyeg- és illetékmentes.** —

Semmi előleges költség

Minden felvilágosítás **díjtalan**. Beküldendő csakis: telekkönyvi kivonat és kataszteri birtokiv másolat.

Ingatlan- és Jelzálog-Forgalmi-Intézet,

Budapest, VI., Váci-körút 39.

Legnagyobb Ingatlan- és Jelzálog-Forgalmi-Intézet a monarchiában **egyedüli**, mely hatóságok és a legtekintélyesebb földbirtokosoktól **okmányszerűleg** ajánlva van.

Keszler A. műszerész,

DEBRECZEN, a kereskedelmi akadémia épületében.

Eredeti amerikai varrógépek,

angol és német kerékpár legnagyobb raktára

Mindenféle gép- és Bicikli részek legolcsóbban csakis náam kaphatók, valamint mindennemű javításokat **műszerész műhelyemben** pontosan **mérsékelt árak** mellett készítik

Varrógépek, kerékpárok, irrógépek, orvosi műszerek, fog-furógép, villanygépeket, műabakat és mindenféle **testhordó készülékeket** mérték után készítik és javítok.

Nyilvános figyelmeztetés!

Az első egyedül álló varrógép- és kerékpár műszerész javítóműhelye törvényes iparral egyedül Debreczenben.

